

Aleksandra Żaryn

ICOMOS

Ochrona Zabytków 31/4 (123), 279-280

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

planu rewaloryzacji, gdyż jest to zagadnienie szczególnie interesujące w czasie, gdy mamy już kilkadziesiąt urbanistycznych studiów rewaloryzacyjnych zaawansowanych, zakończonych, a nawet wdrażanych. Wśród istotnych cech charakteryzujących opracowanie zamojskie zwraca uwagę m.in. dorobek Autorów w zakresie oznaczeń graficznych do studium w skali 1 : 500. Osiągnięcie to cieszy, ale i każe się zastanowić, jak długo jeszcze będziemy zmuszeni za każdym razem tworzyć nowe systemy zapisu i czy naprawdę nie ma w kraju jednostki, która dorosła do tego, aby zagadnienie to rozwiązać ku wspólnemu zadowoleniu.

Nagroda dla zespołu rzeszowskiego nasuwa jeszcze i inną refleksję. Oto po wielu innych nagrodach, które przyznane zostały w latach minionych zespołom Pracowni Konserwacji Zabytków za podobne opracowania rewaloryzacyjne, przedsiębiorstwo może do swych aktywów dopisać jeszcze jeden zespół projektowy, który okrzepł w pracach studialnych nad rewaloryzacją ośrodków staromiejskich. Do renomowanych już pracowni z Torunia, Krakowa, Lublina, Warszawy (Oddział „Zamek”) doszła jeszcze pracownia z Rzeszowa. Fakt ten pozwala uznać, że specjalizacja Pracowni Konserwacji Zabytków w tej dziedzinie jest faktem, a ich prze-

wodnictwo merytoryczne w tego typu pracach projektowych na terenie kraju jest poza dyskusją. Można sądzić, że dalszy rozwój tego rodzaju działań w ramach PKZ spowoduje, że w lata osiemdziesiąte, które będą w naszej dziedzinie charakteryzowały się znaczną skalą prac rewaloryzacyjnych w ośrodkach staromiejskich, możemy wchodzić bez obawy o sprawy projektowania. Wydaje się, że już obecnie punkt ciężkości przesuwa się na przygotowanie odpowiednio zorganizowanego i wyposażonego aparatu wykonawczego.

Lech Krzyżanowski

ZABYTKOWE ZESPOŁY STAROMIEJSKIE DOCZekały SIĘ WAŻNEGO AKTU PRAWNEGO

Dnia 21 lipca 1978 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 101/78 w sprawie powołania Międzyresortowej Komisji do Spraw Rewaloryzacji Miast i Zespołów Staromiejskich. Komisja została powołana przy ministrze kultury i sztuki, a w jej skład weszli: podsekretarz stanu w MKiS — generalny konserwator zabytków (przewodniczący), podsekretarze stanu w ministerstwach: Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, przewodniczący Zarządu Centralnego Związku Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego, członek prezydium Polskiej Akademii Nauk, zaproszeni przedstawiciele stowarzyszeń fachowych, zainteresowani wojewodowie, prezydenci, naczelnicy miast i powołani eksperci lub rzeczoznawcy.

W uzasadnieniu podano, że Komisja

została powołana w celu stworzenia odpowiednich warunków do realizacji planów przestrzennych rewaloryzacji miast i zespołów staromiejskich. Do jej zadań należy m.in.: ustalenie listy miast i zespołów przewidzianych do rewaloryzacji, opiniowanie, ocena i zatwierdzanie opracowanych w województwach planów zagospodarowania przestrzennego i rewaloryzacji miast oraz zespołów staromiejskich we wszystkich dziedzinach i specjalnościach dotyczących ich społeczno-gospodarczego rozwoju. Ustalono również, że opinie i wnioski Komisji stanowią podstawę do podejmowania decyzji i określania kierunków działania dla zainteresowanych ministrów, kierowników urzędów centralnych, wojewodów i prezydentów miast stopnia wojewódzkiego. Obsługę Komisji zapewnią powołany sekretariat wchodzący organizacyjnie

w skład Ministerstwa Kultury i Sztuki — Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków. W ślad za cytowaną uchwałą w przygotowaniu znajduje się decyzja w sprawie wyznaczenia na terenie kraju biur projektowych do pełnienia funkcji przewodniej w zakresie rewaloryzacji zespołów zabytkowych miast. Do zadań tych biur będzie należało m.in. koordynowanie prac dokumentacyjnych, prowadzenie prac badawczych i studiów historycznych, naukowych i technicznych, opracowywanie planów rewaloryzacji w formie kompleksowej dokumentacji i sprawowanie nadzoru autorskiego nad ich realizacją. Bardzo wiele historycznych ośrodków staromiejskich w naszym kraju oczekuje na szybkie wdrożenie tych decyzji.

Jacek Cydzik

ICOMOS

W dniach 20—27 maja 1978 r. odbyło się w Moskwie V Zgromadzenie Ogólne Międzynarodowej Rady Zabytków i Zespołów Zabytkowych (ICOMOS). Udział w nim wzięło około 700 delegatów z 62 krajów z całego świata.

Obrady Zgromadzenia były poprzedzone posiedzeniami komitetów: Doradczego i Wykonawczego ICOMOS, które miały za zadanie przygotowanie ostatecznej wersji zmian statutowych, projektu ewentualnych zmian *Karty Weneckiej*, przygotowanie listy wyborczej i innych materiałów na Zgromadzenie Ogólne ICOMOS. Komitet Doradczy obradował pod przewodnictwem prezesa Komitetu — prof. dra Stanisława Lorentza, który, zgodnie z uprzednią zapowiedzią, zrzekł się funkcji prezesa. Nowym przewodniczącym wybrany został R. Palsson (Szwecja).

Obydwa komitety podsumowały wyniki długotrwałej dyskusji i ankietowania na temat projektowanych zmian statutu ICOMOS-u; Komitety Narodowe wy-

powiedziały swą opinię, na piśmie i ustnie, przy okazji spotkań grupy roboczej powołanej przez ICOMOS do opracowania zmian statutowych. W osobnym punkcie obrad komitetu Doradczy i Wykonawczy omówiły sprawę *Karty Weneckiej*, ustosunkowując się negatywnie do jej zmiany, natomiast zajmując stanowisko pozytywne na temat jej uzupełnienia oraz opatrzenia komentarzami; takie stanowisko zajmował od początku dyskusji nad *Kartą Wenecką* Polski Komitet Narodowy. Obie sprawy: zmian statutowych i *Karty Weneckiej*, weszły na obrady Zgromadzenia Ogólnego.

Delegacja polska na Zgromadzenie Ogólne ICOMOS-u składała się z 20 osób. Przewodniczącym delegacji był prezes Polskiego Komitetu Narodowego — prof. dr Stanisław Lorentz. Skład delegacji: prof. dr Stanisław Lorentz — przewodniczący PKN ICOMOS, prof. dr Jan Zachwatowicz — wiceprzewodniczący PKN

ICOMOS, prof. dr Alfred Majewski — skarbnik PKN ICOMOS, mgr Andrzej Michałowski — sekretarz PKN ICOMOS, doc. dr Marian Arszynski, prof. dr Piotr Biegański, prof. dr Janusz Bogdanowski, prof. dr Waclaw Borusiewicz, prof. dr Olgierd Czerner, prof. dr Wiesław Domaśowski, doc. dr Jerzy Frycz, prof. dr Wojciech Kalinowski, dr hab. Krzysztof Pawłowski, prof. dr Jerzy Rozpędowski, mgr Piotr Rudniewski, dr Bohdan Rymaszewski, prof. dr Jerzy Stankiewicz, prof. dr Andrzej Tomaszewski, dr Tadeusz Polak — dyrektor naczelny PP PKZ (w charakterze obserwatora) oraz dr inż. Ewa Kicińska jako przedstawicielka Międzynarodowej Federacji Architektów Krajobrazu (IFLA). Zgodnie z obowiązującym dotychczas statutem delegacja polska dysponowała 15 głosami, a więc maksymalną liczbą głosów przysługujących każdemu Komitetowi Narodowemu. Udział delegacji w obradach Zgromadzenia Ogólnego oraz

w kolokwium zorganizowanym po zakończeniu obrad w Suzdału był bardzo aktywny. Wielkim sukcesem był wybór na wiceprzewodniczącego ICOMOS-u, przedstawiciela Polskiego Komitetu Narodowego, dra hab. Krzysztofa Pawłowskiego.

Zgromadzenie Ogólne uchwaliło nowy tekst statutu ICOMOS-u, do którego zostały wprowadzone bardzo istotne zmiany, m.in. zniesiono dotychczasowy podział członków na rzeczywistych i stowarzyszonych. Nowy statut ustanawia cztery kategorie członków: 1) członkowie indywidualni — posiadający pełne prawa członkowskie, tzn. czynne i bierne prawa wyborcze; 2) członkowie instytucjonalni — posiadający tylko czynne prawo wyborcze (prawo głosu z liczbowym ograniczeniem); 3) członkowie popierający; 4) członkowie honorowi. Członkostwo honorowe jest przyznawane przez Zgromadzenie Ogólne, na wniosek Komitetu Narodowego, za wybitne zasługi na polu ochrony dóbr kultury. Zgromadzenie Ogólne w Moskwie przyznało je Stanisławowi Lorentzowi, Janowi Zachwatowiczowi i Miltonowi E. Lordowi ze Stanów Zjednoczonych.

Według postanowień nowego statutu skład osobowy Komitetu Wykonawczego jest odnawiany w 1/3 liczby członków co trzy lata. Okres przynależności do tego Komitetu został ograniczony do 9 lat, z wyjątkiem stanowisk: prezesa, sekretarza generalnego i delegata generalnego ds. finansów (tutaj ograniczenie stosuje się tylko w wypadku zajmowania przez 9 lat z rzędu tego samego stanowiska). Statut dopuszcza więc przechodzenie przez kolejne stanowiska w ścisłej czołówce władz ICOMOS-u. W ten sposób, wprowadzając właściwą rotację i dopływ nowych sił do Komitetu Wykonawczego, statut zapewnia równocześnie ciągłość funkcji najwyższych, wymagających długoletniej praktyki w organizacjach międzynarodowych.

Liczbę osób uprawnionych do głosowania nowy statut zwiększył do 18, każdorazowo wybieranych przez Komitety Narodowe. Każdy delegat Komitetu może głosować za 5 innych członków Komitetu uprawnionych do głosowania.

Jedną z najważniejszych zmian wprowadzono do statutu już w toku obrad Zgromadzenia Ogólnego, na wniosek delegacji radzieckiej. Poprawka ta stanowi, że wiceprezisi ICOMOS-u wchodzić w skład

Biura ICOMOS i uczestniczą we wszystkich jego posiedzeniach. To rozszerzenie kompetencji wiceprezesów i bezpośrednie ich zaangażowanie w działalność merytoryczną i organizacyjną Biura miało na celu stworzenie mocnej bazy i stałej pomocy prezesowi, sekretarzowi generalnemu i delegatowi do spraw finansów ICOMOS-u, którzy dotychczas byli obarczeni całą pracą i odpowiedzialnością w okresach między posiedzeniami Komitetu Wykonawczego. Stało się to koniecznością od chwili porzucenia myśli o ewentualnej regionalizacji ICOMOS-u, która, jak się wydaje, nie odpowiada celom tej organizacji.

Opócz prac związanych ze zmianą statutu, Zgromadzenie Ogólne zajmowało się zatwierdzeniem sprawozdań za okres 3 lat działalności (1975—1978). W związku z koniecznością opracowania dopełnień i komentarzy do *Karty Weneckiej* Zgromadzenie Ogólne powołało komisję pod przewodnictwem prof. Alfreda Schmidta (Szwajcaria) do dalszych prac nad tym dokumentem. W skład komisji wszedł przedstawiciel Polskiego Komitetu Narodowego — dr hab. Krzysztof Pawłowski.

W czasie obrad Zgromadzenia Ogólnego nie była omawiana działalność Komitetów Wyspecjalizowanych ICOMOS. Relacja o ich działalności w okresie ubiegłych trzech lat znalazła swój wyraz w sprawozdaniu sekretarza generalnego. Sprawa ta będzie przedmiotem obrad Komitetu Wykonawczego i Biura ICOMOS. Polski Komitet Narodowy wystąpi wówczas z listą przedstawicieli proponowanych do współpracy w tych komitetach, wzmacniając tym sposobem już i dziś aktywną działalność swych przedstawicieli w większości Komitetów Międzynarodowych.

Zgromadzenie Ogólne wybrało władze ICOMOS-u na okres lat 1978—1981 w następującym składzie:

Prezydent: R. M. Lemaire (Belgia)
Wiceprezydenci: J. O. Gazaneo (Argentyna), A. G. Chahturin (ZSRR), G. Mokhtar (Egipt), K. Pawłowski (Polska), B.K. Thapar (Indie)
Sekretarz generalny: E. A. Connally (USA)
Generalny delegat ds. finansów: J. Sonnier (Francja)
Członkowie: P. Breiling (Austria), J. Dalibard (Kanada), R. Di Stefano (Włochy),

C. Erder (Turcja), J. M. Gonzales Valcarcel (Hiszpania), B. Kobayashi (Japonia), Ml. Mintczew (Bułgaria), N. Moutsoopoulos (Grecja), D. St. Pavlović (Jugosławia), P. Pimentel Gurmendi (Peru), A. Roman (Węgry), A. D. Saunders (Wielka Brytania)
Przewodniczący Komitetu Doradczego: R. Palsson (Szwecja)

Na pierwszym posiedzeniu Komitetu Wykonawczego zostali dokooptowani jako członkowie Komitetu Wykonawczego: M. Foroughi (Iran), A. Daoulati (Tunezja), M. Kairamo (Finlandia), J. L. Medellin (Meksyk), M. Assomba (Kamerun).

Ostatnim punktem Zgromadzenia Ogólnego była rezolucja opracowana przez Radziecki Komitet Narodowy ICOMOS.

Po zakończeniu obrad Zgromadzenia Radziecki Komitet zorganizował kolokwium naukowe w Suzdału na temat: *Rola zabytków historii i kultury w społeczeństwie*. Obrady kolokwium otworzył prof. M. V. Ivanow. Pierwszy referat wygłosił prof. dr Stanisław Lorentz pt. *Zabytki i współczesny humanizm*.

Następne referaty wygłosili kolejno: S. Dani (Pakistan), J. M. Ficht (USA) i B. Kobayashi (Japonia) — na temat roli wychowawczej zabytków, W. Wohler (Dania) i E. Hruška (Czechosłowacja) — na temat roli zabytków w życiu miasta, A. Roman (Węgry) i Di Stefano (Włochy) — na temat roli zabytków w życiu wsi, M. Essomba (Kamerun) i S. Diskul (Tajlandia) na temat roli zabytków jako czynnika identyfikacji kulturowej.

W drugim dniu kolokwium referaty dotyczyły kolejno następujących spraw: *Młodzież a zabytki* — referaty wygłosili L. Deiters (NRD) i B. Javault (Francja); na temat roli zabytków w turystyce referaty wygłosili G. Alomar (Hiszpania) i A. Haulot (Belgia); o roli opinii publicznej w ochronie zabytków mówili A. Chahturin (ZSRR) i M. Binney (W. Brytania). Na zakończenie referat wygłosił przedstawiciel UNESCO, J. Bolla, na temat: *Zabytki jako czynnik współpracy międzynarodowej*.

Po zakończeniu kolokwium odbyła się wycieczka do Włodzimierza i Zagorska oraz inne wycieczki fakultatywne (odpłatne), w których delegacja polska nie brała udziału.

Aleksandra Żaryn